

SZÁSZ ANNA

MINŐK

Ha a címben is kifejezni óhajtánám az egyesület célját, tevékenységét, lényegét, akkor stílszerűen a honlapjuk címét írnám le: www.minok.hu. De lássuk be, ez túlságosan is bizarr lett volna, címként magyartalan. A fenti rövidítés a Magyar Internetező Nők Egyesületét fedi. A szervezet fiatal, 2001 októberében jegyezte be a Fővárosi Bíróság, de működésük érzékelhető és nyomon követhető: heti gyakorisággal hírlevelet adnak ki, nőkre vonatkozó, nőket érintő hírekkel, aktualitásokkal. Az elmúlt évben megjelentették a „Behálózva – Nők és a net” című kötetet, azzal az ambiciózus céllal, hogy ez a terveikben szereplő MINŐK Kiskönyvtár 1. darabja.

Az egyesület alapítója és elnöke Csapó Ida újságíró. Hosszú ideig a Zala megyei Hírlap munkatársa, majd vállalkozóként gyakorolja a szakmát. Történelmi dátumként emlékszik arra a napra, amikor náluk, otthon, akkor még Zalaegerszegen élt, bekötötték az internetet: 1997. június 13-át, egy pénteki napot még ma is emlegeti – szerencsés napként.

Korábban hallott arról, hogy milyen fantasztikus világ, olvasta az Internet Kalauzt, egyébként is vonzza minden, ami új.

– Amikor bekötötték, a lányom többet tudott róla, mint én, úgy tárgyalt a szerelőkkel, mint egyenrangú partnerekkel. Én azonnal levelezni kezdtem Kanadában, Mexikóban, Svédországban élő magyarokkal. Izgalmas mozzanatokra derült fény, érdekes kapcsolatokra.

Szerintem az internetet két dologra lehet használni: kommunikációra és információkeresésre. Kezdetben közelharcot kellett vívnom a lányommal, hogy hozzáférjek a géphez. Gond volt, hogy nem tanított meg keresni. Egy délután rávettem, attól kezdve információkeresésre is használom a netet.

Az internet világa olyan élményeket adott, hogy Csapó Ida úgy érezte, erről újságíróként írnia kell. Érdekelte a lélektan: például az, hogyan születnek a kapcsolatok a virtuális világban. Így született meg a Pszichonet sorozata, amely a Computer Panoráma című rovatban jelent meg. Maga is tagja lett virtuális közösségeknek, különböző levelezőlistáknak. Tapasztalatai szerint a virtuális közösségek gyakran önsegítő csoportokként működnek.

Egy idő után ezeknek a közösségeknek az egymást fényképről ismerő tagjaiban felébred a vágy, hogy személyesen, a maguk testi mi-voltában is találkozzanak. E találkozások Csapó Ida számára újabb ösztönzéseket adtak.

– Fantasztikus emberekkel találkoztam, fantasztikus nőekkel. Igen,

nem tagadom: elfogult vagyok a nőkkel kapcsolatban. Bámulom, hogy mi mindenre képesek. 2000 nyarán megszállt egy gondolat, hogy tenni kell valamit: létre kell hozni valamit a nők érdekében, meg kell mutatni azokat, akikkel talákoztam, akik olyan erős benyomást tettek rám. Nem hagyott békén ez a gondolat.

2001 májusában aztán tíz alapító taggal megalakult a MINők, ugyanazon év októberében bejegyezte a Fővárosi Bíróság. A szabályzatuk szerint férfiak is lehetnek az egyesület tagjai, csupán az elnök (jelenleg Csapó Ida) és az elnökhelyettes személyét illetően kritérium az, hogy nő legyen. Az öt tagú elnökségnek két alkalommal volt férfi tagja.

– *Miért tartottátok szükségesnek és fontosnak, hogy az internetező nők külön egyesületet alakítsanak?*

– Részben, mert úgy láttuk, hogy a közvéleményben az internetről sok negatívum él, sok a téves ítélet. A pedofília vagy a pornográfia terjedését sokan az internethez kötik. Mi a hálózat emberi arcát szeretnénk felvillantani, megmutatni a kapcsolatok kialakításának, építésének korábban soha nem látott lehetőségét.

Másrészt a nők internethasználatát szeretnénk segíteni. A ma 28-30 éves nők, a náluk idősebbekről nem is beszélve, még nem tanultak az általános és középiskolákban informatikát, a személyi számítógéppel vagy a családjuk, vagy a munkahelyük révén kerülnek kapcsolatba, esetlegesen és nem szervezett formában. A nők közül sokan tartanak a számítógéptől. (Nem különben, mint az idősebb korosztályba tartozó férfiak. – A szerző.) Mi azt szeretnénk, hogy magabiztosan, jól, kellő öntudattal tudnák használni a világhálót a nők.

Az informatika ugyanakkor férfi logika szerint működik. Meggyőződésünk, hogy a nőket, lányokat eleve másképpen kellene a PC használatára megtanítani, mint a fiúkat. Ez nem egy rögeszme, nem csak a mi véleményünk: találtunk az interneten olyan skandináv középiskolát, amelyikben külön módszertant dolgoztak ki és alkalmaznak a lányok tanítására. Azt gondoljuk, hogy nekünk, nőknek valószínűleg könnyebb megérteni a nők nehézségeit, és talán inkább van kulcsunk ahhoz, hogy bevezessük őket az internethasználat mikéntjébe és hogyanjába, mint a férfiaknak.

Végül, de nem utolsósorban: az egyesület létrehozásában közrejátszott az a tapasztalatunk, hogy kevés az interneten a nőkről és a nőknek szóló anyag, és ami van, az is azon a bizonyos szokványos női magazin szinten. Ez a gyakran „libamagazin” stílus és szint, amiről tudjuk, hogy mit tartalmaz: öltözz divatosan, vásárolj – fogyassz –, hogyan fogjál pasit, hogyan csábítsd vissza a férjed, mit csinálj, ha beteg a gyerek, mit mutat a napi horoszkóp... Mi a honlapunkon ennél többet, mást szeretnénk nyújtani. Egyrészt a fő területünk az internet, az informatika, másrészt pedig azt gondoljuk, a női lapokban alig esik szó arról, hogy a nők hogyan egyeztessék össze a munkájukat/hivatásukat és/vagy a tanulást a családdal, milyen a részvételük a közéletben, a vezetésben. Tartalmas olvasnivalót szeretnénk kínálni a netező nőknek a webhelyünkön oly módon, hogy kedvük legyen a virtuális térben rendszeresen és szívesen visszatérni hozzánk.

– 2001 őszén meghirdettetek egy pályázatot. Milyen céllal és mire?

– Azokat a nőket kívántuk megszólaltatni, akik már használták az internetet. Kértük, írják le élményeiket és tapasztalataikat: hogyan barátkoztak meg a számítógéppel, miként lett belőlük internetező, mit jelent számukra a világháló. A pályázatot csak az interneten tettük közzé. A pályázó magyar nők a világ különböző részeiből jelentkeztek: Romániából, Jugoszláviából, Japánból, Franciaországból, az USA-ból... Magyarországon a legkisebb faluban élőktől a nagyvárosiakig valamennyi korosztályból képviseltették magukat. Összesen 48 pályázat érkezett. Azok után, hogy a Magyar Rádió tudományos műsorának vezetője úgy vezette fel az egyik műsorát, hogy a nők nem kíváncsiak, ezért nem érdekli őket az internet, a pályázóknak ez a száma, és a pályázatok tartalma az ellenkezőjéről tanúskodik. Az bizonyosodott be, amit korábban is tudtunk: a nők nagy számban használják az internetet, csak többnyire a másodvonalban, ahol nem láthatók. Az a bizonyos üvegplafon, az a szint, ameddig a nők eljuthatnak a vezetés hierarchiájában, az informatikában is érvényesül. De a számítógép-használat a nők számára a családban is sokszor korlátozott, ott is a gyerekek és a férfiak élveznek előnyt.

A pályázatok olyan érdekesek és tanulságosak voltak, hogy elhátároltuk, könyvvé kerekítjük. Ebben a szándékunk szerinti első kötetünkben tágabb összefüggésrendszerben tárgyaltuk a nőknek az informatikában játszott szerepét, és egyben igyekeztünk olyan ismereteket közölni, amelyek bátorítják a kezdőket, de a haladókat is segítik a neten még jobban eligazodni. Végül a könyvet Kanada Budapesti Nagykövetsége támogatásával adtuk ki az elmúlt évben, épp a könyvnapon jelent meg.

(A könyvre majd még visszatérünk)

– Voltaképpen ezzel a kérdéssel kellett volna kezdenem, hogy miért is tartod, illetve tartjátok olyan fontosnak az internetet?

– Az internet csak eszköz. A saját élményeimmel kapcsolatban arról beszéltem, hogy az internet révén lehet kapcsolatokat építeni, információkat szerezni. Nagyon fontosnak tartom, hogy legyen együttműködés a civil nőszervezetek között. Tavaly részt vettem egy olyan tréningorozaton, aztán egy lengyel tanulmányúton, amelyet női szervezetek és ezzel párhuzamosan a hajléktalan ellátásban részt vevő civil szervezetek képviselőinek rendeztek. Ekkor támadt az a gondolat, hogy létre kell hozni egy olyan internetes levelezőlistát, amelyen rajta vannak a női civil szervezetek. A listán ma már ötven magyar nőszervezet képviselteti magát.

Sok női összejevetelen részt veszek, és mindenütt igyekszem hangsúlyozni a hálózatépítés fontosságát. Úgy gondolom, hogy az együttműködést ki is kényszerítik a külső körülmények is, de egyre többekben jelentkezik belső igényként is. Bízom benne, hogy a női érdekek képviseléséhez és érvényesítéséhez előbb-utóbb meg tudjuk teremteni közösen az együttműködés formáit. Ezt az internet mint eszköz hatékonyan tudja támogatni, csak tudni kell élni vele.

Ugyanakkor nekünk, civil nőknek fel kell nőnünk ahhoz, hogy szakmai vélemény tudjunk mondani, és a civilséget is tanulni kell.

Úgy látom, ahhoz, hogy a kormányzattal, vagy a többi civil szervezettel partneri viszonyt tudjunk kialakítani, a női szervezetek képviselőinek képzésére is szükség van.

– Említetted, hogy a MINők egyik feladata segíteni a nők esélyegyenlőségét az informatikai iparágban.

– Igen. Örültünk, hogy megalakult az informatikai minisztérium. A nők érdekében lobbiznunk kell, és a minisztérium ehhez lehetséges partner. Fontos, hogy minél több nő legyen számítógép birtokában, rendelkezzen interneteléréssel. Különösen az otthon lévő kismamák jelent sokat – tapasztalataink szerint – az internet. A kismamák virtuális jelenléte az interneten a leggazdagabb női terület, női megjelenés. Sok-sok online közösségük létezik – ezek erőt, támaszt jelentenek számukra egy olyan időszakban, amikor ismét a magánszférába szorulnak vissza. Ugyanakkor lehetőségeket is jelent újfajta foglalkoztatásokkal, munkalehetőségekkel, amikor már nagyobb a gyerek. A távmunka, az atipikus foglalkoztatás még nálunk gyerekcipőben jár, de remélhetőleg lesz e téren is előrelépés.

– A MINők hetenként megjelenő ingyenes elektronikus hírlevele, a Nőtárs második évfolyamánál tart. Milyen célból adjátok ki, és melyek a szerkesztés irányelvei?

– A cél: nőkkel kapcsolatos, nőkre vonatkozó információkat, híreket, programokat, újdonságokat közvetíteni mindazoknak a szervezeteknek vagy személyeknek, amelyek/akik a címlistánkon szerepelnek. A hírlevélre egyébként a honlapunk nyitóoldaláról lehet jelentkezni. Az anyagokra az interneten bukkanunk rá, és lényegében megkíméljük az olvasóinkat a keresés időigényes munkájától: az ő érdeklődési körüknek megfelelően és helyettük végezzük a válogatást, és a válogatott híreket, információkat rovatokba szerkesztve közöljük. Állandó rovataink: Programajánló – például a január 25-i számunk ajánlatában szerepelt a Magyar Filmszemle aznap bemutatott két filmje: a Születés (rendezte: Szuhay Péter) és a Rabszolgavásár című, prostituáltokról szóló dokumentumfilm sorozat első darabja, melynek rendezője: Bódis Kriszta. A hírlevélben fontosnak tartottuk idézni Bódis Kriszta szavait: „...Munkámat egyfajta kutatásnak is tekintem. Az egész sorozat mögött az a kutatói attitűd, valamint az a ma már szinte szégyellnivaló, korszerűtlen empátia áll, amely felelősséget és szolidaritást vállal a kiszolgáltatott, periférián tengődő, lenézett, elítélt, lesajnált vagy kihasznált emberekkel... A sorozat a prostitúció egészét kívánja feltárni, a felszín mögött a valóságot, vagyis a prostituált nők mögött a prostituálódás folyamatát, és az őket kihasználó, valamint használó, helyzetüket fenntartó s közben elítélő társadalmat, bennük a striciket, és a kurvázni járó – igen heterogén és nem feltétlenül aberrált – hétköznapi kliensek körét, a férfiakat.

A Rabszolgavásár második részéből kiderül, hogy a prostitúciót legalizáló törvény a prostituálódott nőket még kiszolgáltatottabbakká tette a futatóknak, a klienseknek és a rendőri zaklatásnak is...”

További rovataink: a Webtallózó – érdekes olvasnivalók a netről női témákban, a KINCS: értékes nők – női értékek címszó alatt mindig egy-egy interjúra hívjuk fel a figyelmet, a Könyvkuckó nőkkel kapcsolatos könyveket szemlél, szakirodalmat és szépirodalmat egyaránt,

a NŐTárs rovatban pedig női civil szervezetekről adunk hírt. A NŐ-NAP-TÁR rovat szerkesztője minden napra keres egy-egy ismert, kevésbé ismert, netán méltatlanul elfeledett nőt, aki az adott napon született valamikor rég vagy a közelmúltban. Ez a rovatbeosztás természetesen nem dogma, az aktualitásoktól függően nyitunk új rovatokat, a megszokottakból időlegesen elhagyjuk egyiket-másikat.

Február 23-án különkiadásban közöltük, hogy a jövőben rendszeresen tudósítunk az EU-val kapcsolatos, és főként a nőket érintő hírekről, esélyegyenlőségi kérdésekről. Ennek az volt az indítéka, hogy bár a kormány EU kommunikációs stratégiájában kiemelt célcsoport a nők, mégis, mintha elfeledkeztek volna rólunk. A pályázati kiírásokban nem szerepelnek nők mint kiemelt célcsoport, az EU Kommunikációs Közalapítvány országos kampánylevelével kapcsolatban pedig Fábri Péter író helyettünk is megírta a véleményét: öröm, hogy vannak ilyen, mondhatni feminista szemléletű férfiak. (A levél címzettjei ugyanis a férfiak, a nők csak családtagként vannak megemlítve. Ezt a feudális-patriarchális gesztust, amely a nőket mintegy megfosztja a személyiségüktől, Fábri Péter kemény hangon glosszázta meg a Népszabadságban, majd Szentgyörgyi Zsuzsa a Metro hírújságban. A szerző.)

Március 3-án, ugyancsak különkiadásban, a Programajánló rovatunkban adtunk hírt arról a rendezvényről, amely a családon belüli erőszakkal kapcsolatos törvénytervezettel foglalkozott, azzal a figyelemfelkeltő mondattal alátámasztva, hogy „miért fontos nekünk, hogy NE legyen?” (mármint családon belüli erőszak).

Ugyanebben a számban, a NetNők rovatban szerepelt Kattints rá, Nagymama! címmel rövid tudósítás a Budapesti Művelődési Központ számítógépes tanfolyamáról, amelyet az idősebb korosztályba tartozó nők számára hirdettek meg. A Webtallózó – érdekes olvasnivalók rovatban a téma fontosságára való tekintettel közöltük A préda szabadsága – Kell-e törvény a családon belüli erőszakról? című vitacikket, a Könyvkuckóban Anna Maria Sigmund: A nácik asszonyai II. című könyvére hívtuk föl a figyelmet. És a sort folytathatnám.

– *Térjünk vissza a könyvetekre. Bevallom, én azt gondoltam, hogy leginkább történeteket tartalmaz, a számítógéppel, internettel való személyes találkozásokról szóló elbeszéléseket, vallomásokat. De ezeknél többet is, mást is. Valójában egy olvasmányos kézikönyvet sikerült szerkeszteni.*

– Az előzőekben már említettem, hogy a pályázatok anyagát, a szubjektív hangú beszámolókat igyekeztünk egy tágabb összefüggésrendszerben elhelyezni, és felhasználni a lehetőséget, hogy ismereteket adjunk a kezdő, a hálón még csak bátortalanul kalandozó nőknek. A pályázatok alkotják a vezérmotívumot a könyv tizenkét fejezete közül tizenegyben, de mindegyik fejezet tartalmaz vagy *Kitekintés* címmel az internetező nőkre vonatkozó nemzetközi és/vagy hazai adatokat, vagy *Netsuli* címmel az interneten használatos alapfogalmakat, sajátos internetes kifejezéseket. De közlünk különböző témákban leléhelyeket, levelezőlistákat. A kötet szerzői – a pályázókon kívül – a MINők stábjá, abécérendben: Balogh Sándor, Bogár Zsuzsanna, Csapó Ida, Csudutov Csudinka, F. Tóth Krisztina, Kéner Eszter, Kozma

CIVIL VILÁG

Emese, Lestál Zsuzsanna, Máthé Judit, Míró Kiss Ida, Perjés László – interjúkat készítettek, tanulmányokat írtak az internetre vonatkozó hitekről és tévhitekről. Egyebek közt arról, hogy a számítógép vajon elidegeníti-e az alkalmazót a külvilágtól, a környezetétől, hogy a virtuális és a valóságos világ között szükségszerűen jön-e létre a szakadék. Továbbá arról, hogy a korábban, a televíziós kultúra hatására sorvadni kezdett, elsiratott Gutenberg-galaxis az írásbeliség, az internet által új formában virágzik. A mi válaszaink pozitívok, mert a tapasztalataink is azok. Az internet eszköz, amelyet önkifejezésre, kapcsolatteremtésre, emberi közösségek építésére lehet használni, és szinte korlátlan eszköz ismereteink bővítésére. A pályázók között van egy olyan asszony, aki 12 éve él otthon, gyesen az autista kisfiával. Már szerkeszt egy lapot a sorstárs szülőknél, de a betegsége vonatkozó legfontosabb, legkorszerűbb ismereteket egy angol nyelvű internetes autizmussal foglalkozó levelező csoport révén szerzi meg és adja tovább. *„Azt hiszem – írja –, az internet és ez a levelezőcsoport mentette meg az életünket.”*

Nem kell jósnak lenni ahhoz, hogy tudjuk, a jövőben általánossá válik az internethasználat. A nők ebből a folyamatból nem maradhatnak ki.